

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-helyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — . . . 80 »
Félévre . . . 3 » — »	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 » 50 »	Egész évre . . . 10 frt — kr.
Egy hónapra — . . . 60 »	Félévre . . . 5 » — »
<i>Helyben házhoz hozva:</i>	Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra . . . 1 » — »
Félévre . . . 4 » — »	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

A tizenkettedik órában!

Ha Petőfi elmondhatta koráról, hogy a »század viselője« s nagy napok fognak következni: úgy mi is elmondhatjuk, hogy nehéz napokra fogunk felvirradni, mert hazánkban is most már ijesztő jelenségei mutatkoznak a socialismusnak, mely megmegújuló lázas kitöréseiben, terve megvalósításának félelmes kísérleteiben nagyon is azt mutatja, hogy igen is Magyarországon is van szocializmus, hiába akarja azt még mindég az internacionális merkantilizmus zsebében levő ugynevezett liberalizmus eltusolni és elhallgatni!

Hazánkban a szocializmus nemcsak az elégedetlen gyári és iparos munkások között talál kedvező talajra, most már nemcsak a műhelyek és gyárak falai között hallhatók a lelketlen izgatónak a szocializmus felett és érdekében tartott dícsőítő és lázító beszédei, hanem visszhangra talált az már évek óta a népazon rétegeiben is, melyek eddig távol tartották magukat tőle!

A Kánaánnak nevezett, nagy, magyar alföldön, az eddig csendes, munkás, becsületes magyar nép között aggasztó mértékben el van terjedve és gyakran most már hangosan követeli, hogy számba vegyék!

Mutatták ezt már a múlt években előfordult munkás zavargások, melyeket sikerült egyelőre Manlicher puskákkal és szuronyokkal elnyomni, hogy annak idejében ismét annál nagyobb erővel és annál nagyobb terjedelemben törjön ki és vigye keresztül terveit,

S ime! mint a legújabb tudósítások jelentik Hódmezővásárhelyről, a kitörés csakugyan bekövetkezett!

És ennek az ad különös, nagy fontosságot, hogy a mezei munkások már az ő munkát adó kis gazdáik ellen is lázadnak, s ha tervüket a sztrájkolást az aratásnál, keresztül vihetik, a kisebb gazdákat tönkre teszik vele, akik már ugyanis alig-alig tengődnek.

A liberális kormány összedugott kezekkel nézi már régen, mint közelednek a tönk széléhez a kis gazdák, miután a föld annyira túl van terhelve, hogy fáradtságos munkájuknak mi eredménye sincsen, s így kénytelenek, hogy e túlságos követeléseknek valahogyan megfelelhessenek, a munkásoknak kevesebb bért, az aratóknak kisebb részt adni, akik aztán e miatt elégedetlenek, és a miatt is, hogy gyorsan lefolyván az aratás a cséplés, nincs többé kereset forrás, nincs munka, amit pedig a rövid nyári munkaidő alatt keresnek, az nagy családjuknak eltartására elégtelen.

A nem régen megtartott országos gazda kongresszus fő feladata volt, hogy a szerencsétlen állapotokon a keresztény felebaráti szeretet elvei szerint való javításról tanácskozzék, s módokat, utmutatást adjon az intéző államhatalomnak az orvoslásra.

S hogyan viselte vele szemben magát a kormány?! Nemcsak zsoldos lapjaiban támadott ellene, hanem elküldötte hü mamelukjait Tisza Pista és Matlekovics-csal élükön, hogy a kormány illetve a liberalizmus és a tőkepénzes merkantilisták szája ize szerint hozassák meg a határozatokat!

De hála a független gazdák józan gondolkodásának ez nem sikerült!

Meg vannak az üdvös, a socialista bajok orvoslását magukban foglaló határozatok, csak hogy a tisztelt kormány nem szerez azoknak érvényt, Pató Páloskodik, nem alkalmazza az orvos szereket, hanem a helyet, lázas mohósággal igyekszik az az »alliance izraelite« parancsára életbe léptetni azokat, e szerintök *homboldogító* (?) egyházpolitikai törvényeket, amelyek, hiába takargatják, csak újabb és nagyobb adó terhek tárgyai a már anélkül is túlságosan kiszípolozott adófizető közönségre nézve.

A szocializmus is külföldi, az új egyház politikai törvények is külföldi csemeték, egyik sem való a magyarnak, csak a

szabadkőművesség istentelen, vallástalan terveinek szolgálnak!

Azt kürtölték szélteben-hosszában a fizetett sajtó recipiált munkásai, hogy szegyen reánk nézve az, hogy, mikor a külföldi művelt államokban már mindenütt rég életben vannak ezen törvények, nálunk még most sincsenek meg.

Igaz, hogy ott rég meg vannak, de azóta nő azokban és tenyészik akadálytalanul a vallástalanság gazza is. Mert igen jól tudják azt azok a bizonyos intéző körök, melyek ezeknek a törvényeknek keresztül vitelét a kormányoknál szorgalmazták, hogy azok *épen nem a vallásosság megerősítésére és intenzívebbé tételére, hanem annak aláásására, lerombolására törnek!*

És ezen törvények nemcsak az ugynevezett műveltebb köröket tették vallástalanokká, vagy legalább is indifferensekké a vallásosság terén, hanem az alsóbb néposztályt, a munkás sereget, az új, negyedik rendet is.

Ez a munkás sereg eddig hite, vallásos meggyőződése által erősítve, bátorítva viselte sulyos igáját; türt, szenvedett, fáradt kora virradattól — késő éjjelig csekély napi bérért, mert élt szívében a vallásos hit a tulvilági életben, a tulvilági jutalomban, melyet az Isten a türelemmel viselt szenvedésekért meg fog adni neki egykoron; — s békében élt.

De amint e vallásosságát lassan-lassan kiirtották szívéből, amint a tulvilági jutalomban és boldogabb életben való hitét kiolták belőle, amint a vallásoságnak féke nem tartotta többé vissza: oda értek az aranyborjut imádó munkaadók elé és gyilokkal, fegyverrel, bombával kezében kiáltotta, s kiáltja megrendítő hangon, rémesen: ha elvettétek hitemet a tulvilági jobb életben, most követelem, hogy itt a földön adjátok meg nekem a paradicsomot, én is ember vagyok, nemcsak pária, én is követelem a magam részét a földi javakból, a földi élvezetekből!

Igy van ez a külföldön! Valjon nálunk másképen lesz?!

Korántsem! Hanem még veszedelmesebben fog ez irányzat fellépni, s már kezd is, és még rémesebb hangon fogja a munkássereg az ő követeléseit hangoztatni, csak így folytassa sokáig a merkantilisták, a tőkepénzesek, az »alliance« zsoldjában levő liberálisok az ő vallásos machtnatióit!

Gyors és alapos orvoslás szükséges!

Ne vegyék el annak a már anyagilag tönkre tett népek egyetlen, drága kincsét, *vallásos hitét*, sőt azt éleszteni törekedjenek, segítvén az arra rendelt s hivatott egyéneket ez üdvös munkájukban!

Adjanak a munkásoknak megélhetési módot; kenyeret az éhezőknek, nem vallás ellenes törvényeket!

Segítse az állam az orsz. magyar gazdasági egyesületet nemes intenciójú törekvésében!

A szeretet és igazságosság által békítse ki az embereket!

Leverhelik a lázadókat, féken tarthatják szuronyokkal az egymás ellen tusakodó társadalmi osztályokat, de valódi és állandó kibékülést nem teremhetnek, mert a pillanatig elnyomott harc ismét megújul, és annál fenyegetőbb és kegyetlenebb lesz, mennél szigorubbán torolják meg!

Videant consules! Br. L.

Központi díj- és illetékkiszabási hivatal.

A központi díj- és illeték kiszabási hivatal újraszervezésére vonatkozólag a király jóváhagyta a pénzügyminiszter előterjesztését. Erre vonatkozólag a hivatalos lap a következő királyi elhatározást közli:

Magyar pénzügyminiszterem előterjesztésére a központi díj- és illetékkiszabási hivatal önállósítása iránt tett javaslatot jóváhagyom s egyszersmind Adamovich Vilmos pénzügy-

miniszteri titkárt, a királyi tanácsosi cím díjmentes adományozása mellett, VI. fizetési osztályú pénzügyigazgatóvá nevezem ki, s megengedem, hogy nevezett központi díj- és illetékkiszabási hivatal vezetésével megbizassék.

Ferencz József s. k.

Lukács s. k.

Választókerületek kiábrándulása.

Laptársunk a »Hazánk« m.-óvári levelezőjének tudósítása alapján a következőket írja:

Hogy a választó kerületekre szüggert liberális lelkesedés és a hivatalos apparátussal mesterségesen megcsinált választási többség mily lelkesedéssel viseltetik megválasztott képviselői iránt, azt legkésebben bizonyítja Pulszky Ágost képviselő, volt államtitkár mosonmégyei zurányi kerülete. Pulszky választása idejében, midőn az államtitkár annak minden áron kerületet kellett szerezni, nemcsak a kerületben, de a vármegye székhelyén is folyt a hivatalos korteskedés. A vármegye összes tisztviselői főispáni ukázzal voltak kirendelve a kerület választóinak megdolgozására, a vármegye közönségének ügyei a poros akták között eltemelve pihentek, bandériumok zavarták a publikum nyugalmát, szóval a liberális lelkesedés a hivatalos jelentések szerint óriásivá növekedett és Pulszkyt szerencsésen meg is választották. Ámde a sors forgandósága a jövő évre új választást helyez kilátásba és a képviselő ur zurányi mandátuma nagy veszedelemben forog. Az ellenzéki választók hallani sem akarnak jelenlegi szeretett képviselőjükről. Annýira kiábrándult Pulszkyból választó kerülete, hogy már a hivatalos körök sem mernek mellette állást foglalni, mint az Pulszkyknak e héten Mosonmégyébe tett tapogatózó körútja bizonyítja, a midőn is a tiszteletere M.-Óvárott adott banketten 14 állami és megyei tisztviselőn kívül senki sem vett részt és kerületébe tett körútjában még a főispán titkárja sem kísérte el. A képviselő ur államtitkársága elmúlt, vele repült a lelkesedés is, mely választó útjában kísérte és ma már hontalan saját hazájában. És hozzá még a pénz is elfogyott, mielőtt a buzgó korteseket kifizette volna a képviselő ur. Most adósság, per és szörnyű lehangoltság kísérik a zurányi képviselőt látogatásaiban.

Végrehajtási rendeletek.

I.

Az igazságügyminiszter polgári házassági főrendeletének címe:

Utasilás a házassági hirdetésre, a házasságkötésre és a házasság okmányolására vonatkozó eljárást illetően.

Az első rész a házassági hirdetés iránt intézkedik. A hirdetésre csak is házassági anya-

könyvezetésre felhatalmazott anyakönyvvezető illetékes. Kötelező a születési okmányok bemutatása, s a hirdetés csak a föltételek teljesítése után fogatosítható.

Megtagadható a hirdetés, ha a felek valamelyike még nem 12 éves, a kiskorúság meg van hosszabbítva, s házassági akadályok forognak fenn. A megtagadás okairól a feleket az anyakönyvvezető kimerítően felvilágosítani tartozik.

A hirdetés elrendelése esetében az eljárás jegyzőkönyvi. A hirdetmény magában foglalja a teljesen kiírott nevet, a családi állapotot, a vallást, a polgári állást, a lakhelyet, a születés helyét és évét, a szülők megnevezését, s esetleg a másoktól szükséges megkülönböztetést.

A hirdetés kifüggesztés által történik. S a formula meg van adva.

Továbbá a második rész a házasságkötésnél követendő hivatalos funkcióival, s a házasság okmányolásával foglalkozik.

Kijelöltetik, kik előtt köthető házasság. Ezek a következők: az anyakönyvvezető, a tárvényhatóság első tisztviselője, tehát az alispán vagy polgármester, a főszolgabíró, s a rendezett tanácsú város polgármestere. Az anyakönyvvezetők közül csak azok jogosultak e tekintetbeni funkcióra, kiket a miniszter erre felhatalmaz. Az illetékesség a házasságra lépők rendes lakása szerint van szabályozva. S felsorolják azok az esetek, melyekben a házasságkötés funkciója megtagadható.

Ez utóbbi szakasz a házasságkötés idejét, helyét és nyilvánosságát tárgyalja. A hirdetés után csakis három napra effectuálható a házasságkötés.

Joga van az anyakönyvvezetőnek a házasságkötésekre a hétköznap egy vagy több meghatározott napját kitűzni, de máskor is eljárhat. A házasságkötés idejét lehetőleg úgy kell kitűzni, hogy a felek a vallásukkal járó kötelesegeknek is elegendő tehessenek.

A házasságkötés nyilvános, helyiség az erre kijelölendő hivatalos helyiség. S kiváló fontos okból a funkció azon kívül is végezhető.

A házasságkötés előírt formaságai a következők: A polgári tisztviselő előtt a házasságkötő feleknek két tanu jelenlétében együttesen kell megjelenni s ekkor a tisztviselő először a véglegényhez, majd a menyasszonyhoz külön ezen kérdést intézi magyar nyelven: Kijelenti ön (megnevezendő a házasságralépő) hogy az itt levő N. N.-nel (megnevezendő a másik fél) házasságra lép?

Ha erre megtörtént az igenlő kijelentés, akkor a tisztviselő ezen hivatalos nyilatkozatot teszi: Egybehangzó nyilatkozataik alapján önöket a törvény nevében házastársaknak jelentem ki.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Takarékosság.

Vig elbeszélés.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Irtja: Varosy Gyula.

(Folytatás és vége.)

II.

Hungária vendéglő előtt, melynek étterme a legpazarabbul van díszítve, a villamfényben és óriási tükrökben szemkápráztatón ragyog minden, hol az elitközönség ad egymásnak találkozó, esti fél kilenczkor bérkoesi áll meg.

Tihamér vőlegényi ruhájában, mellén arany óra lánczsal, karján pirosposztag Feri barátjával, száll le és lép be a csillogó étterembe.

A bánatos férj arca derült, ajkain arisztokratikus mosoly, s egyik üresen tartott főasztalhoz gigerli léptekkel billeget. Semmibe vevő fitymálással tekint el a válogatott közönség fölött, ezilinderét fején tartja, mi általános megbotránkozást szül, sétapálcáját hangosan a padlóhoz veregeti, köves gyűrűjével ideges csörmpölést csinál a poharak oldalán.

— Hej, pincér! Pincér, hol vagytok? Hej ide... hát senki sincs itt!

Mindenki rémülettel tekint a kiabáló urra. Mig Tihamér Ferivel a valamely grófi család számára föntartott fehér asztal mellé letelep-

szik, dühösen ront elő egy pincér, s a megbotránkozás hangján rikácsol:

— Nem vagyunk süketek; mit parancsol uraságod?

Tihamér szemére csapja monokliját s nagyurisan szó nélkül elveti magát.

— Tehát parancsol tekintetességed? székelgyulást?

Tihamér a monoklin keresztül élesen a szolgál szemébe néz, s az „a“ betűt utánózatlan ekszezellenciás modorban á-nak ejti ki.

— Kápható itt friss osztrigá? Mi? He? Ná, ne szaládjon, az semmit se nem ér. Talán spékelt őzgerincz? Te, Feri, mi csodá butik ez? semmi nincs, éhen hál az ember...

Pincér arezán a haragos szigort édes mosoly váltja föl, kezeit hallható surolással dörzsöli, s orrát hajlongás közben majd az asztalra veri.

— Parancsol, nagyságos ur, az étlapot megtekinteni?

— Ah, csak nem fogom szemeimet hieroglifekkel rontáni, magá tudatlán bikficz, — s eldobja az étlapot, — hozzon, hozzon nekünk kuvertet.

— Két forintjával?

— Számár! — s föligazítja leesett monokliját, — személyenként, nő Feri, mit mondász, ah ugy! tehát öt forintjával.

— Igen is méltóságos ur, — s viharként elrepül.

— Hé, hálljá, — az orditozásra mindenki odatekint. — a kárfiol gyöngye legyen.

— Igenis, méltóságos — hallatszok a terem tulsó végéből.

— Parancsol méltóságod pilzenit? — tánczol jobb oldalán a második pincér.

— Az innesső fülem az Eiffel-torony czugjától zug, bál oldalra állj.

A pincér bal oldalra tánczol.

— Mit? pilzenit? Báh! ki iszik itt pilzenit? Olvassá a borlapot. Hángósabbán, nem értesz, még hángósabbán!

A pincér háromrét hajolva olvas.

— Impertinenc! Kocsis itálok! Lákrimá Krisztit!

Az étkezés a lehető nagy zajjal, parancsal és föltűnéssel megtörténik. A szomszédasztaloknál találgatják, melyik milliomos magyar indigena rejtőzhetik a szolgabíróban?

Vacsora után a milliomos indigena botrányos kalimpálást végez a palaczk oldalán. Rendre utasítani, rendre utasítani! Nem érteni a zenét! hallatszának távoli hangok.

— Hej, ide, hé, pincér!

— Parancs, méltóságos ur! — hajlong az első.

— Széket tászits a lábam alá.

— Szolgálhatok, gróf ur? — mosolyog a második.

— Lángyos szájöblögetőt.

— Ohajt valamit excellenciád! — keringőz mellette a harmadik.

— Finom szívart! Ne emlegesd azokat a

Ha a jegyesek kijelentése nem világos, vagy a kérdés és válasz között haladék van, akkor a tisztviselőnek nem szabad őket házastársakul deklarálni, hanem jegyzőkönyv veendő fel.

Ha a jegyesek nem tudnak magyarul, vagy a polgári tisztviselő nyelvüket nem érti, tolmács alkalmazandó, a kitél, ha nincs felesküdvé, az eskü előzetesen kiveendő.

Némáknak, siketnémáknak, a kik írni tudnak, a kérdés írásban teendő fel s írásban válaszolnak. Ha pedig írni és olvasni nem tudnak, szakértők állapítják meg, hogy beleegyezésüket nyilvánították-e. A szakértő szintén megeskütendő.

A polgári tisztviselő nemzeti színű vállszalaggal, tisztességes ruhában, lehetőleg attilában jelenik meg, gondoskodik arról, hogy ünnepélyes színezete legyen az aktusnak, de azt a látszatot nem szabad megadni, hogy egyházi szertartás utánoztatnék, a mi elvonná a házastársakat az egyházi házasságkötéstől. A polgári tisztviselő a házasságkötés után figyelmezteti a házaspárt, hogy ezzel vallási kötelességüket nem rótták le.

Tanuk csakis 16 évet meghaladtak lehetnek, férfiak, nők egyaránt, akár magyar állampolgárok, akár külföldiek s nem akadály, hogy akár a tisztviselővel, akár a jegyesekkel rokonságban vannak. A tanukról a felek gondoskodnak.

A házasságkötés beiktatása és okmányolása ekként történik:

Ha az anyakönyvvezető saját kerületében működik, a házasságkötést azonnal be kell iktatnia a házassági anyakönyvbe. S ezt elhatalasítani nem szabad.

A beiktatás tartalmazza: a beiktatás számát, a házasságkötés helyét, évét, hónapját és napját, a tisztviselő nevét és hivatalos tulajdonságának megjelölését, a házasságra lépők, ezek szülőinek és a tanuknak neveit, korát s polgári állását, a személyazonosság miként történt igazolásának megjegyzését, s valamennyiüknek névalírást.

Ha a házasságra lépők a szüleitől gyermekek vallására nézve írásbeli megállapodást mutatnak fel, ez a jegyzetbe bevezetendő.

Ha az anyakönyvvezető saját kerületén kívül működik, két példányban jegyzőkönyv veendő fel, az előbbi adatokkal. S az egyik a helyettesítő, a másik a helyettesített anyakönyvvezető irattárában helyezendő el.

A házasságkötésről, még ha a felek nem kérik is, bélyeg- és illetékmentes igazolvány adandó ki.

Az anyakönyvvezető köteles a bíróságok által jogerős, ítélettel megállapított érvényte-

lenséget, válást, asztaltól és ágytól különválást, s az életközösségnek megújulását, a házasságkötési lap szélén bejegyezni.

A belügyminiszteri engedéllyel történt névváltozás az illető lapon bevezetendő. S a gyermekek vallására vonatkozó megállapodás utólagos felmutatása, a lap szélére szintén feljegyzendő.

Egyidejűleg meg van az intézkedés:

„A horvát-szlavon községi illetőségű magyar állampolgárok, továbbá a külföldiek házasságáról, valamint a Magyarországon kívül kötött házasságokról.”

Hogy valamely horvát-szlavon illetőségű magyar állampolgár, vagy egy külföldi, Magyarországon házasságot köthessen, bizonyítványt kell felmutatni arról, hogy honi törvényei szerint a házasságkötés kizárva nincs.

Daczára a bizonyítvány felmutatásának megtagadandó a kihirdetés és a házasságkötésnél való közbejárás, ha a felek közt a már érintett akadályok egyike fenforog, ha a felek egyikének korábbi házassága, házastársának halála, vagy törvényes feloldás folytán meg nem szűnt és ha a felek egyike a másik féllal egyetértre, saját házastársának élete ellen tört.

Ha a házasságkötés egyik magyarországi községi illetőségű magyar állampolgár, a másik pedig horvát-szlavon illetőségű, vagy külföldi, a kihirdetés és házasságkötésnél való közbejárás akkor is megtagadandó, ha a megszabott kellékek egyike hiányzik. Ha a kellékek mindegyike meg van, a házasság Magyarországon még az esetben is megköthető, ha a házasságra lépő nőre nézve érvényes törvények szerint oly akadály létezik, mely a jelen utasításban felemlítve nincs.

Ha valamely kiskorú külföldi, kinek Magyarországon rendes lakhelye van, Magyarországon házasságot akar kötni, de önhibáján kívül a hazája törvényei szerint szükséges szülei vagy gyámi beleegyezést megszerezni nem tudta és ez okból az illetékes magyar gyámhatóság adta meg, a házasság Magyarországon, ha egyéb kellékek hiányoznának is, megköthető.

A Horvát-Szlavonországban és a külföldön kötött házasságokra vonatkozólag rendeltetik, hogy az osztrák-magyar diplomáciai meghatalmazott vagy konzul előtt magyar állampolgár által kötött házasság jogérvényes.

A magyar állampolgárok által külföldi hatóság előtt kötött házasság itthon is kihirdetendő.

Végül: «Vegyes határozatok» czime alatt az anyakönyvvezetők aprólékosabb hivatalos teendői jelöltetnek meg és szabályoztatnak.

A „Szigligeti Társaság” Nagy-Szalontán.

— Kiküldött tudósítónktól. —

A legékebb szavú magyar költőnek: Arany Jánosnak szülővárosában tartotta meg városi fiatal, de már is szép eredményeket elért irodalmi társasága első vidéki felolvasását. Nagyszalontán váltotta be először azon ígretét a »Szigligeti Társaság« melyet mindjárt megalakulásakor tett, hogy t. i. programjának egyik legfőbb és legfontosabb részét a vidéki nagyobb városokban és községekben tartandó felolvasások fogják képezni. Hogy milyen missiót teljesít egy ilyen vidéki felolvasás, az már ezerszer el lett mondva, nem czélunk jelen alkalommal sem újra fejtegetni, hogy a sajnos még mindig szegény magyar irodalom és művészet iránt felkelteni az érdeklődést, fogékonyságot, nagy és nemes feladat és hogy a »Szigligeti Társaság« melynek egyik legfőbb czélja az volt és lesz, hogy tőle telhetőleg rajta legyen, miszerint ezt a közönyt a magyar irodalom iránt megtörje s megmutassa, hogy mire képes a kitartás és a buzgalom, ha egyéb czélt nem tűzött volna ki is maga elé, már ezen egyetlen tette által is igazolta létjogosultságát.

Kiküldött tudósítónk a kitünően sikerült kirándulásról a következőkben számol be.

Hogy éppen Nagyszalontán kezdte meg a társaság vidéki felolvasásait, az nagyon könnyen érthető. Nagyszalonta mintegy praedestinálva volt erre; mert a magyar nép minden kiváló jó tulajdonsága, mely neki széles e világon mindenütt oly jó nevet szerzett, itt található fel legnagyobb mértékben itt éltek és élnek a prototypusai annak a tözsgyökeres, becsületes, őszinte és munkaszerető magyarnak, mely meghódította a hazát s a mely bármikor, csupán lángoló hazaszeretetétől indítva, az utolsó csepp vérét is kiontja, ha arról van szó, hogy a magyarság, a haza forog veszélyben.

Az elutazás.

Szombat délután a 4 óra 25 perczkor induló táblás vonattal mentek ki a Társaság tagjai és a hozzájuk csatlakozott vendégek Nagy-Szalontára.

A kirándulásban a következők vettek részt:

Rádl Ödön elnök, Sipos Orbán alelnök, K. Nagy Sándor főtitkár, Dr. Adorján Armin

fiákkeros speciálításokat. Triángulér? Ah, báh ki szí 36-os triángulért? Sevadrá, de lá Cor-dillerást! dárábja, no hogy is? (kissé gondolkozik), ah, tudod, Feri. nyomorult forint husz! Sevadrát!

— És én? — hajlik derékszögbe a negyedik.

— Ki á primás, á ki á sárokban huzzá? Berkes? Ná jól ván. Két fráneziá pezsgőt! á legfinomábbát! Berkes huzzá el: »Csák egy szép lány ván á világon.«

A pinczérek szétrohannak.

Félóra mulva, bár a szolgák közelben settenkednek, Tihamér szürnyüségű kocogást eszelezkiz az üveg oldalán, egyik lábát fölteszi ez asztalra, czilinderét félreesapja.

— Hej, he!

A négy ott terem és meggörnyedve körötte kordont von.

— Parancs, méltóságos... exczellenziás gróf... hercz —

— Á pezsgő meleg; jeget és még négy pálczkakál! Czigány közelebb! Hángosabbán, ide a fülembe! Piánó! Lassán foly á Máros, esendesen....

Ejfélt után egy órakor. Monokli a szemem, czilinder a fülöm, lábak az asztalon, fejek, bár görbén, még mindig a nyakon.

— Hej, pinczér, fizetek!

Pinczérek és czigányok összerohannak.

Berkes ötvenest, a pinczérek fejekint ötöst kapnak. A távozók után kórusba zen-dítik:

— Alászolgája, méltóságos ur.

— Szgája, exczellenziás ur.

— Jó éjt, gróf ur.

— Kezét eszókolom, herczeg ur.

— Szerváztok! — ropogja vissza Tihamér az ajtóból, hova a Rákóczy hangjai kísérik.

Másnap távirat: »Agyalom, a Feri temetése (a fiu csakugyan holtra itta magát) minden pénzemet elvitte. Küldj telegráfieze tíz forintot, hogy hazamessek Tihamér.«

III.

A nő, miután félévig duzzogott és sirt a temetési költségek miatt, egy reggel azon ajánlattal lepte meg férjét, hogy az apró jószágok árából, az olesó vonattal, ránduljanak föl szt.-Istvánkor Budapestre, mert ő még a fővárost, melynek szépségéről annyit olvasott, soha nem látta.

Tihamér a takarékoságot emlegette, Annuska gyanusan nézett rá és sóhajtott, mire csomagoltak és vonatra ültek.

Az ünnepély után, estve, megálltak a Hungária előtt.

— Ah, a főváros legszebb vendéglője! Olivastam a Bazárból. Vacsoráljunk kincsem itt, — szólt lelkesülten a nő.

Tihamér elfintorította orrát.

— Inkább a kioszka, itt nagy a füst.

— Nem, nem.

— Süketit a zaj.

— Csak előre.

— Nem kapunk helyet.

— Majd meglátjuk. Nyisd ki, huh, mily szép látvány!

Tihamér nejét egy félreeső asztal felé vezeti. A négy pinczér meglátva az exczellenziás urat, asztalon, széken keresztül rohannak felé.

— Alászolgája méltóságos, exczellenziás, gróf, herczeg ur! . . .

— Mi az? — kérdi kíváncsian neje.

— A borralaló miatt paraszt tempó.

— Ide a főasztalhoz, exczellenziás uram! — harsogja a házaspárt körülzárva a négy. —

Leülnek félre, egy csikos abroszhoz.

— Parancs, egy-egy kuvert öt forint-jával?

— Mit eszel, édes? Székelygulást? Azt itt készítik legjobban. Tehát két székelygulást.

— Igenis, ex . . .

— Lakrima Krisztit hozzá? vagy pezsgőt jéggel? — kérdi meredten a második. —

— Kedves, te szereted a sört. Két pohár kőbányait.

— Igenis, mélt—

— Ohajt, gróf ur, egy Sevadrát? az egy forint huszasból?

Tihamér eszik, oda sem hallgat.

titkár, Bösörményi Géza ügyész, Láng József pénztáros, Lovassy Andor, Mezey Mihály, Rácz Mihály, Dr. Várady Zsigmond válaszmányi tagok, Laszky Armin, Winkler Lajos számvizsgálók, Benedek Árpád, Dr. Konrád Márk, Dr. Kolosváry Béla, Szalóky Elek, Kiss Elek rendes tagok, továbbá Kondor Béla főreáliskolai tanár, Bozóky Géza és Beleznay Antal.

Nagy-Szalonlán.

A pályaudvaron nagyszámu intelligens közönség várta a vendégeket hozó vonatot; ott voltak a város notabilitásai, az előjárók, a helyi bizottságok elnökei és tagjai és meglehetősen nagy hölgy közönség.

A vendégeket a város nevében Bereczky Imre főbíró üdvözölte meleghangú beszéddel, mire Rácz Mihály elnök válaszolt. Forró köszönetet mondott a szíves meghívásért, e kitüntetést azonban nem a társaság érdemeinek, hanem kitűzött ezéjainak tulajdonítja. Ajánlja a társaságot a szalontaiak jóindulatába és ismételve köszönetet mond a szíves fogadtatásért.

A vendégek ezután kocsikra ültek s Czajlik György és Nagy Márton főszolgabíróknak intézkedései után, kik az elszállásolásról gondoskodtak, behajtottak a városba.

Az elszállásolás megtörvén, az estét a casinóban és látogatásokkal töltötték el a kirándulók.

A matinée.

Vasárnap délelőtt 10 órára volt kitűzve a felolvasás, de már 9 óra után kezdett megtelteni a gimnázium tágas tornaterme díszítgvált előkelő publikummal, úgy hogy 10 órakor már zsufolásig tele volt; mit különben legjobban illusztrál az a körülmény, hogy az egykoronás belépti díj mellett is, mintegy 120 frt ment a bevétel.

A tornaterem, hol a felolvasás történt, izlésesen fel volt díszítve; elől hosszú zöld asztal mellett ültek a társaság tagjai, Nagy-Szalonta intelligenciája majdnem teljes számban megjelent, sőt a vidékről is többen bejöttek. A hátsó padosorokban a városelőjárósága és a férfi közönség foglalt helyet. Ott voltak a többek közt Lovassy Ferenczné, Markovics Antalné, Széll Kálmánné, Czajlik Györgyné, Dr. Beszedits Dezsőné, Erdélyi Gyuláné, Nagy Endréné, Neszmírák Gyuláné, Rozvány Györgyné, Széchen Antalné, Zilahy Lajosné, Szabadhegyi Lázárné, Dr. Balog Elekné, Markovics Kálmán, ifj. Tisza Kálmán, Markovics Antal stb; Nagy-Szalonta összes intelligens hölgy közönsége, melynek legnagyobb része fiatal leányokból állott. A terem hátulján gazdag buffet volt felállítva.

— A négy kellner összebujik. Hol a ezilinder, a frakk, a monokli? Az exzellenciás ur talán esőbe került?

A négy fej megcsóválattik.

A cigányok egyre közelebb húzódnak, s a »Csak egy szép lányt« négyszer, »Szépen foly a Marost« már háromszor elhúzták.

Tihamér esőngét. A négy odarohan.

— Széket a láb alá?

— Szájöblítő vizet?

— Pezsgőt, jéggel?

— Czigányt!

— Nem. Zahlen.

Közeleg a primás a tányérral.

— Sokat ne adj neki, Tihamér! — sugja a nő.

— Czigányt és zenét soha ki nem állhatam. Van egy hatosod? add ide.

A tíz krajczárt tányérba dobja, s távoznak.

A négy dühösen lesöpri az asztalt, a széket dobálja, s gunynyal sziszegi utánuk:

— Isten áldja meg, tekintetes ur.

Otthon.

— Így kell, aranyom, Pestet megjárni. Nem méltó férjed vagyok?

— Magad vagy a megtettesült takarékoság . . . Csókolj meg.

Férj és a nő megölelik egymást és Tihamérnak időszakoként előforduló baráti temetéseitől eltekintve, takarékoskodnak tovább.

A felolvasó ülés, tiszta jövedelme fele részben a szalontai vöröskereszt egyletnek, fele részben Iványi Ödön felállítandó síremléke alapjának jutott. A program első számát Rácz Mihály társulati elnöknek magas nívóan álló gyönyörű eszmegazdag megnyitója képezte, mely az ő remek szónoki előadásában még jobban kidomborodott és valósággal elragadta a közönséget, mely szünni nem akaró éljenzéssel fogadta a magvas és kitünően előadott beszédet.

Utána Rácz Mihály Nagyvárad város főjegyzője lépett a felolvasó asztalhoz, ki Endrődi Sándornak a társaság tiszteletbeli tagjának, öt költeményét olvasta fel nagy hatással és gyönyörű előadásban. A költemények közül mutatványnyul adjuk a következőket:

Koporsók.

Minden koporsó zárt levél
A halál zord peeséje rajta,
Tartalma bus, tartalma mély
De csak az Isten olvashatja.

Istenhez van ezimezve mind
Ezer meg ezer változatban,
Ő oldja meg rejtélyeit
És egyet sem hagy olvasatlan.

Olvassa gyakran és soká
Mind komorabban évről évre
És részvétellel tekint alá
Az élőlények seregére.

Dal.

Vándor darvak zugnak ott fejn
Szél süvöltöz ide lenn
Ősz borong a messze tájon.
Ősz borong a lelkenem
Hová tűnt el szép nyarom
Merre van?
Merre van?

Megered a felhő könnye
De nem érzi már az ág
Én is hasztalan siratlak
Tört virágom: ifjuság
Pusztá erdő, árva mult
Elvirult.
Elvirult.

Vigyázz.

Ha nagyon boldog vagy s az öröm hulláma
Túl áradoz sziveden: félj s jól vigyázz!
Sokáig az ember nem örülhet itt lenn
Örömehez gyorsan beköszönt a gyász.

Mint mikor az égbolt nagyon is tündöklő,
Ideges fény szikráz a csillagokon,
Reggelre sötétség, zegernye, zimankó,
Tengernyi törött ág s mindenféle rom.

Ezenkívül felolvasta még Rácz Mihály Endrődi: »Égi unalom« és »Tündérek« című költeményét, melyek közül különösen az utóbbi aratot nagy tetszést bájós stílusáért és gyönyörű nyelvezetért.

A program harmadik pontját dr. Várady Zsigmondnak »A legszebb« című szépirodalmi dolgozata képezte, melyet a szerző maga olvasott fel s melyben azt igyekszik eldönteni, hogy mi a legszebb a világon.

Capri szigetén öt utas beszélget naplementekor a tenger parton, egyikök elbájolva a tengerbe lehanyatló esti nap gyönyörű látványától, a remek sziget fekvésétől és annak üde virágzó buja növényzetétől, felveti a kérdést, hogy valjon mi a legszebb a világon. Ő a maga részéről a velük éppen szemben fekvő nápolyi öblöt, háttérben a füstlő Vezuvot tartja a világ legszebb részének.

A második nem a természet szépségét, hanem az azt utánzó s azt tökélyesbítő örök művészetet helyezi első helyre s azt vitatja, hogy a földön a legszebb a medicezi Venus szobor.

A harmadik ezekkel szemben azt állítja, hogy a világon legszebb a milanói dom. A negyedik költeszetnek ad elsőbbséget s a Dante »Divina Comediá«-jának nyújtja a pálmát. Az ötödik végül azzal dönti el a vitát, hogy a világon már 40,000 év óta mindig legszebb volt és marad — a nő.

A vonzó modorban irt ügyes dolgozatot általános tetszéssel fogadta a közönség.

Ezután dr. Kolosváry Béla nagyváradi főgimnáziumi tanár olvasta fel nagy olvasottságra és tanulmányozásra valló értekezését Arany Jánosról, melyben a szalontai arany-szavu költő költeszetét és életét vázolta.

A szintén élénk tapsokkal jutalmazott értekezés után Nagy Márton főszolgabíró olvasta fel szellemes csevegését. »A fényűzésről hajdan és most« címmel, melyben azt mutatta ki, hogy mennyire ki van fejlődve a luxus a mai modern korban, midőn még a legszegényebb, nép osztály is ugyszólván naponként élvezi azokat a cikkekét, él azon ételekkel és vesz részt oly mulatságokban, mikben a középkorban csak a fejedelmek részesülhettek, sőt néha még azok sem, bármily vagyonnal rendelkeztek is.

A műsor utolsó számát szintén zajos tetszésnyilvánulások kísérték s ezzel a matinée 12 órakor véget ért. Felolvasás közben érkezett meg Pálffy Antal alapító tag üdvözölő sürgönye Szegedről, melyben a társaságnak az ünnepélyhez melegen gratulált.

A felolvasás után a társaság tagjainak és a vendégeknek nagy része, ugyancsak a gimnázium épületében lévő »Arany-szobát« tekintette meg, hol Rozvány György kalauzolta a vendégeket s mondott el érdekes apróságokat Arany Jánosról, megmutogatta a szobában felhalmozott érdekes reliquiákat. Innen sokan átmentek a csonka torony megszemlélésére, hol szintén az öreg Rozvány György, ki Arany Jánosnak testi-lelki jó barátja volt szolgált érdekes magyarázatokkal.

A bankett.

A társaság és a vendégek tiszteletére délután 2 órakor a »Korona« szálloda udvarán lévő szinkörben 100 terítéki bankett volt, melyen a következők vettek részt: A »Szigligeti Társaság« tagjai és a Nagyváradról kirándult vendégek, továbbá a következők:

Markovics Antal, Zilahy Lajos, Sterntbal Farkas, Grünhut Henrik, ifj. Balog László, Balogh Antal, Weisz Sámuel, id. Balogh József, Fónagy István, Kiss Imre, Magyar M. Dávid, Hidy Imre, Horváth István, Czajlik György, Hadházy Kálmán, dr. Balog Elek, Bösörményi Lajos, Erdélyi Gyula, Molnár József, Bereczky Imre, Bölönyi György, Ertsey Kálmán, Madas Mihály, Görgényi Jenő, Léwy Gyula, Gabrovitz Kamill, dr. Czinczár József, Gyémánt Mihály, Gyémánt J. Rozvány I., Czeglédy I., Dr. Sarkadi Dániel, Podhraczký István, Berger Arthur, Jámbor László, Podhraczký Rezső, Varga Zoltán, Baranovits Ferencz, Lovassy Ferencz, Halász Elemér, Ormay József, Czeglédy Ödön, Rácz Gyula, Leidl Emil, Riehlitzky Hiron. Költő József, Kovács Gyula, Bogdándy Sándor, Fábán Dezső, Török Gyula, Turóczy Lajos, Szathmáry Zsigmond, dr. Beszedits Dezső, Gere Ferencz, Rozvány György, Markovics Kálmán, Gyudor István, Szemes Péter, Széchen Antal, Bonezos Miklós, Becker Armin, Veress Károly, Kálnoky Kálmán, Költő Kálmán, Neszmírák Gyula, Princz Jakab, dr. Bleyer Sándor, Lakatos Ede, Veress N., id. Balog László és Nagy Márton.

A kitűző ebéd menüje, mely Bodnár Béla vendéglős konyháját dícséri, a következő volt:

Barna és fehér leves.

Malacz pörkölt.

Bornysuzlet.

Marhaus körzettel

Filet ugorka salátával és komppal.

Káposztás rétes.

Fekete kávé.

A harmadik fogásnál felállott Erdélyi Gyula városi főjegyző és a »Szigligeti társaság« tagjaira, meg a vendégekre mondott eszmegazdag toasztot.

Utána Rácz Mihály elnök Nagyszalonta felvirágzására és polgárainak jólétére és boldogságára üritette poharát.

Beszéde körülbelül a következő:

A hálával telt szív, az nem áradoz és ömledez, hanem egyszerű, őszinte, keresetlen szavakban fejezi ki köszönetét a jóságért, melynek részese. Midőn a »Szigligeti Társaság« sok vajadás és küzdelem után ezelőtt három évvel megalakult, sokan mosolygással fogadták, sőt

voltak, kik még létjogosultságát is kétségbevon-
ták. A társaság azonban mégis megalakult s
ma is él, sőt virágzik. Az előítéleteket sikerült
legyőznie. Nagyszalonta városának meghívása is
bizonyítja ezt s hogy van még méltánylása az
eszményi törekvéseknek, különösen az igazi
magyarság fokutaiban, hol minden jó iránt tör-
hetlen buzgalommal és lobogó lánggal sziveik-
ben ragaszkodnak. Köszönet ezért és forró hála
az érdemes előjárásnak és Nagyszalonta
minden egyes polgárának. A szalontaiak példá-
ján lelkesülve mindenkor büszkén veszi fel lo-
bogóját a társaság, amelyen a magyar tudomá-
ny, magyar irodalom, magyar művészet jel-
szavai állanak. Ünnepelesen fogadja, hogy ez
eszmék mellett hiven ki fog a társulat tartani
mindig. Nagyszalonta városának felvirágzására,
minden egyes polgárának boldogságára és jó-
létére üríti poharát.

Böszörményi Lajos ev. ref. lelkész a
„Szigligeti Társaság” élte. Toasztokat mon-
tak még dr. Balog Elek városi orvos Rádl
Ödön elnökre, dr. Várady Zsigmondra. Sipos
Orbánra és a kirándulásban résztvenni akarók,
de el nem jöttekre, dr. Várady Zsigmond a
nőkre, különösen Markovics Antalnéra, mint a
nagyszalontai veres-kereszt egyeslet elnöknőjére;
Rozvány György Balog Józsefnéra; dr.
Adorján Ármán a nagyszalontai ünnepély
helyi rendezőségének tagjaira, dr. Várady
Zsigmond Nagy Márton főszolgabíróra és saját
maga személyében Balog Józsefnéra, kit ő he-
lyettesített a mai felolvasáson, Lovassy An-
dor Rádl Ödönre, és arra, hogy dr. Várady
Zsigmond egy év alatt megházasodjék, Roz-
vány György a nváradai sajtó jelenlévő képviselőre,
stb. stb.

A társaság a zöld galyakkal és virág guir-
landokkal Nagyszalonta, Biharmegye, Magyar-
ország czimereivel és nemzetiszínű zászlókkal
izlésesen feldíszített szinkörben, hol az asztalok
nagy E betű alakjában voltak felállítva, egész
délután 5 óráig a legfesztelenebb és legvidá-
mabb hangulatban maradt együtt. A zenét
Rácz Jóska nagyváradai zenekar szolgáltatta,
mely a szintén feldíszített színpadon húzta egész
ebéd alatt a szebbnél-szebb magyar nótákat.

Öt óra után szétoszlottak a bankettezők s
a vendégek elszédtek a városban, legtöbben a
casinóba mentek vagy látogatásokat tettek.

A táncmulatság.

A déli bankett színhelyén folyt le este fél
9-kor páratlan jó sikerrel Rácz Jóska zeneka-
rának közreműködése mellett a kirándulást be-
fejező táncmulatság, melynek a pirkadó haj-
nal vetett véget.

A táncmulatságon megjelentek N.-Szalontá-
nak szépségről és messze földön híres leányai és
parázsszemű fiatal menyecskéi. N.-Váradról is át-
rándult egy néhány huszár uniformist viselő
fiatal ember, jogász is akadt kettő-három, így
aztán nem csoda, hogy pompás sikerrel, ki-
törtő jókedvvel zajlott le a mulatság, melyet
bizonyára még sokáig megfognak emlegetni a
szalontai leányok.

Jelen voltak: Leányok: Balog Ilonka
és Irma, Balog Margit és Rózsika, Leidl Irén,
Szücs Viola (Debreczen), Csányi Margit (Nagy-
Várad), Cseresnyés Lujza (Nagyvárad), Főnagyi
nővérek, Sámson Matild, Toroszlai Paula, Varga
Aranka, Zilahy Olga.

Asszonyok: Dr. Balogh Elekné, Czajlik
Györgyné, dr. Beszedits Dezsőné, Leidl Hen-
rikné, Gabrovitz Kamilné, Markovics Antalné,
Szél Kálmánné, Salamon Arminné, Sámson
Sámuelné, Erecsey Ernőné, Podhárszky Ferencz-
né, Varga Sándorné és Zilahy Olga.

A táncmulatságon egy kismalheur is esett.
A buffet ugyanis a színpadon volt felállítva,
hová lépcsőn lehetett feljutni, mely épen a su-
gó-lyukkal szemben volt elhelyezve.

A gyakori járkálástól a sugólyukat befedő
deszka, mely gyenge lécczel volt megtámaszva
a lécz eltörése folytán leszakadt s az épen ott
álló Zilahy Olga k. a. egy sikolylyal eltűnt a
rögtönzött színpadi sülyesztőben. Egy pillanatra
nagy pánik állott elő, de szerencsére semmi

baj nem történt s a megrémült k. a. pár pil-
lanat mulva még fáradatlanabban járta a ke-
ringőt és a polkát, Mindjárt találgatni kezdtek,
hogy mi oka lehetett annak, hogy a mai
nap, mikor minden oly pompásan sikerült, egy
malheur mégis megeshetett. Valaki megszá-
mlálta véletlenségből a jelenlévő asszonyok és
leányok számát s kilükt, hogy azok külön-külön
épen tizenhárom voltak. Persze, hogy rögtön
meg volt a kérdés fejtve. — Szegény 13-as
szám!

A visszajövetel.

A kirándulók legnagyobb része a tegnap
reggeli és délutáni vonatokkal visszaérkezett
Nagyváradra, miután szívélyes bucsút vettek a
vendégszerető várostól, mely oly kitűnő fogad-
tatásban és ellátásban részesítette őket másfél
napon keresztül.

Nagyszalonta igaz, magyaros vendégszere-
tettel fogadta keblére a szűkebbkörű irodalom
bajnokait, s ezzel kiváló bizonyítványt adott
intelligenciájáról, a kulturális szükségletek
iránt érzett előszeretetről Nagyszalonta maga
is kulturális központ, mely a magyarság lakta
vidéken missiót teljesít. A központ szellemi ve-
zérei megerősíteni mentek feladatában a derék
magyar várost

A lezajlott ünnepségek meleg emlékével
szívünkben jóleső érzéssel látjuk, miként font
egybe a vidék a központtal egyben, a magyar
művelődés előmozdításában és szeretetében. Az
írók szellemkincsüket adták oda Nagyszalonta
lakosainak, ők pedig őszinte szeretetükkel vet-
ték körül a kirándulókat, hogy biztassák, ser-
kentsék őket: imé, a magyar nép ért titeket és
szeret. Tisztelet a derék városnak, üdvözlét
Nagyszalonta lakóinak!

NAPTÁR.

— Julius 9. —

Kedd, Róm. kath. Veronika sz. Prot. Czirill. Gör.
kel. június 27. Sámson pap. Izr. Thamusi 17.

Nap két 4 óra 1 p., nyug. 7 óra 36 p. Hold kelle
9 óra 25 p. nyug. 6 óra 0 p.

Julius 11. Nagyvárad város törvényhatósági bizottságá-
nak ülése d. u. 3 órakor.

„ 13. A 48-as népkör táncmulatsága a Rhédey-
kertben.

A királynő itthon.

— Epizódok. —

A királynő tudvalevőleg Bártfafürdőn nyaral;
csöndes erdei sétái alkalmával gyakoriak azok a
kedves epizódok, a melyek egyszerűségükben oly fé-
nyesen világítják meg a mi Nagyasszonyunk szelid
jóságos lelkét.

A „dobra panyia.”

A szederlétől maszatos tót gyerekek a gyalog
fenyők között kiabálják, ha feketeruhás királyi alakja
feltűnik a gyöpös serpentinakon:

— Priedje dobra Panyia! (Jön a jó urasszony.)

A nagyobb gyerekek csitítják az apróságot.

— Nye kries — toje krajovna. (Ne kiabálj —
a királyné az.)

S az apró tótoeskák meglapulnak a borókabok-
rok közt, szinte lélegzeni sem mernek, míg elhalad
mellettük annak a nagy, nagy urnak a felesége, a
ki aranyházban lakik messzi — tul az óperencezián
is talán — Bécs faluban.

S ha mégis észreveszi őket a királynő és meg-
szólítja őket magyarul; csak ráemelik vizsínű kék
szemeiket s azt az egy köszöntést, — a mit tudnak
magyarul — hadarják el nagy szepegve:

— Dieserteseq a Jezus.

A nagy asszony fogadja a köszöntést, aztán
mosolyogva megy tovább, a kis tótok kezébe nyomva
egy-egy fényes pénzdarabot, a miért a „Tatyik”
talán egész nap tőri a követ a forró, poros ország-
uton. A tótoeskák utána néznek s nagy hálálkodva
mondják:

Dobra Panyia — Dobra Panyia.

A pékinas.

Kedden egy pékinással találkozott az erdei uton
a királyasszony.

A fiu megrakott szatyort czipelt a hátán.

— Nem nehéz a kosár, — kérdé a felséges
asszony.

— Nehéznek nehéz — felelt a fiu tréfálózva
s nem is sejtve kivel beszél — de nem lehet min-
denki püspök.

— Hát friss a kifli — folytatta tovább a ki-
rályné.

— Tessék megkóstolni — épp most sült ki.

A felséges asszony mosolygott, zsebébe nyult,
pénzt vett ki és vásárolt két kiflit, a melyeket nyom-
ban igen jó étvágygalt el is fogyasztott. Egyben
meghagyta a fiunak, hogy minden reggel vigyen fel
a Deák-szállóba friss kifliket, majd vesznek ott tőle.

Erzsébet királynő legközelebb Szepes-Bélaról
indulva meglátogatja az ugynevezett vörös-kolostort,
s innen kocsin átrándul Stavnica fürdőhelyre, hol
pár napot tölt el.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő fizet-
letekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-Já-
nos-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereske-
delmi csarnok palota, Nagypiacz.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

Szobor szent-István király emlékére.

A honalapítás ezeréves fennállásának meg-
ünneplésére vonatkozó intézkedésekkel kapcsola-
tosan a Miniszterelnök elhatározta, hogy
első apostoli királyunknak Szent-Istvánnak
szobra a székes-fővárosban felállítassék.

Az erre vonatkozó intézkedések már is
folyamatban vannak s Budapest által már
évekkel ezelőtt tett nagylelkű adományok fel-
használásával a szobor államköltségen fog el-
készülni.

Miután azonban nemcsak Bud-pestben, ha-
nem az ország különböző helyein folytak be e
célra adományok, felhívja a miniszter Bihar-
vármegye közönségét, hogy a netalán hozzá
beérkezett adományokat terjessze fel az ál-
lampénztárba.

Sajnos, de Biharvármegyében ily nemes
célú adományozás eddig senkinek sem jutott
eszébe.

* Karsay püspök lemondása. Győről írják,
hogy Karsay Sándor, a dunántúli ág. evang. egyház-
kerület püspöke és a győri egyházkerület lelkésze
többször nyilvánított szándékát megvalósította, s püs-
pöki állásáról lemondott, a mit az egyházkerületi
közgyűlésnek, mely augusztus hó 13-ikán lesz tartva
Nagykanizsán, írásban már bejelentett. A lemondás,
melyet Karsay agg korára való tekintetből vissza-
vonhatlanul fentart nemcsak a legközelebbiről érde-
kelt egyházkerületben őszinte és mély sajnálkozást
keltett. Karsay már 1890-ben is lemondott püspöki
állásáról, de akkor ezt nem fogadta el az egyház-
kerület.

* A nagyváradai rendőrkapitány balesete.

Ifj. Rimler Károly, Nagyvárad város rendőr-
kapitánya vasárnap reggel egyik barátja: And-
rényi Károly társaságában szalonkavadászatra
utazott el Szakállba. A mint a vonatról leszá-
lott, szerencsétlenség érte. Az újján levő gyűrű
beleakadt a vasúti kupé zárókészülékébe és
mert félre is lépett, a gyűrű leszakította a húst
egészen az ujj hegyéig. A rendőrkapitány oly
heves fájdalmakat érzett, hogy le kellett mon-
dania a tervbe vett mulatságról és a pálya-
háznál reá várakozó fogaton azonnal visz-
zahajtatott Nagyváradra. A biharmegyei köz-
kórházban a letépett húst visszaillesztették és
bevarrták a bőrpedéseket. A műtét után
leresztették a gyűrűt, mely a magával szakított
hústömegen az ujjhegyen maradt volt és az
operáció után régi helyére kellett visszataszi-
tani, hogy a különben is heves fájdalmak foko-
zottabb mértékben ne jelentkezzenek. Ifj. Rim-
ler tegnap is ágyban maradt és részint a vér-
vesztés, részint a kiállott fájdalmak erősen

megviselték. Komolyabb következménye nem lesz a balesetnek, mert a műtét kitűnően sikerült. A baleset híre városszerte sok mendemondára adott alkalmat. Beszélték széltere-hosszára, hogy a népszerű rendőrfőnökök párbaja volt és egyik versio szerint meglőtték, másik szerint összevagdalták. A kíváncsiak már azt is tudni vélték, hogy ki volt az ellenfél, kik voltak a segítők. Szóval tegnap és tegnapelőtt mindenütt csak ifj. Rimler Károly balesetével foglalkoztak Nagyváradon.

* **Tilos, tilos, tilos.** A közös hadseregbeli tartalékos tisztek eddig gyakran felöltötték a tiszti egyenruhát. Különösen pedig utazások és kirándulások alkalmával, a mikor a vasúton kedvezményes jegyeket kaptak. Sőt megesezt az is, hogy némely tartalékos tiszt állandóan egyenruhában járt. Mivel pedig az utóbbi időben épen ezek közül többen visszaéléseket követtek el, a hadtestparancsnokság rendeletet adott ki, a melyben szigorúan megtilja a tartalékos tiszteknek az egyenruha viselését a magánéletben. A tiszti ruhát csak is bizonyos esetekben, a királyi ház ünnepein, a tiszti főszemle alkalmával, valamint a tiszti kaszinó látogatásakor viselhetik. A tényleges szolgálatban álló tiszteket utasították a rendeletek ellenőrzésére.

* **A bibornok elutazott.** S c h l a u c h Lőrincz bibornok püspök a tegnapi reggeli gyorsvonattal pár heti tartózkodásra Ischl gyógyfürdőbe utazott, kíséretében dr. N e m e t h y Gyula papnöveldei lelki igazgató utazott vele.

* **Falb-napok.** Európa tyukszeme most adta ki időjóslo naptárát az 1895. év második felére. Erre a hat hónapra 12 kritikus napot jövendöl összesen a tudós levelibéka, melyek közül 4 elsőrendű mértékben kritikus, még pedig fokozat szerint felsorolva: szeptember 18, augusztus 20, október 18 és július 22. A másodrendű kritikus napok: november 16, december 31, október 3 és szeptember 4; harmadrangúak pedig: december 2 és 16, augusztus 5 és július 7. Ezeket hirdeti Falb, a próféta; majd meglátjuk, hogy beválik-e a hivatalos brekegés.

* **Érdekes vendégek.** K a f f k a Gyula miniszteri osztálytanácsos és művész neje: H e g y e s i Mária, a nemzeti színház egyik legelőkelőbb tagja tegnap Nagyváradra érkeztek. A kedves vendégek J a n c s ó Dezső, püspöki uradalmi ügyvédhez szálltak, aki sógora Kaffkának. H e g y e s i Mária urnő valószínűleg megörvendeztetti a nagyváradai közönséget azzal, hogy mint máskor, az idén is engedni fog L e s z k a i meghívásának és lesz szerenesék néhány estén át gyönyörködni a mi szinkörünkben nagyra nőt csilagunk ragyogó és elragadó játékában.

* **Hol van az ökrök ára.** Tegnap megint egy szegény, bárgyú oláh embert csaptak be a sipisek azzal az eleséppel fufanggal, mely időközönként érvényesül a nagyváradai hetivásárokon. Brinzás György izsópalagi paraszt eladott két ökröt 152 forintért. Kilencven forintot egy zsebkendőbe kötve a csizmaszárába helyezte el; a többi beletette a zacskójába. Ezt nézte a távolból egy 30 év körüli sipis, akinek az oláh ember előadása szerint valami »meszelő«-féle volt a kalapja mellett. (vadásztoll) Azután egy nagy tárczát vett föl mellette a földről mintha taláta volna és azt mondta az oláhnak, hogy ezer forint van benne, ne szóljon semmit, menjenek osztozkodni. El is mentek a városligeten keresztül a vasúti kutházig. Mikor ide értek, egy másik uri ember (?) lelkendezve futott utánok és azt mondta, hogy ő vesztette el a tárczát. Mutassák neki, minő pénzeik vannak. A szegény oláh is megmutatta a csizmaszárból kivett zsebkendő tartalmát. A jövevény megnézte és visszatette a zsebkendőbe, hogy az nem olyan pénz. És ekkor megfogta a másik uri ember, hogy menjen vele a városháza-

hoz és őt is hajszolta, de ő elmenekült. Mikor a markában szorongatott zsebkendőt kioldotta, és megnézte, hogy nem vettek-e el a pénzből, akkor látta, hogy csak papírosok vannak a kendőben és a pénzt elvitték. Szabó rendőrbiztos vette kezébe a nyomozást és kutatja a meszelős kalapu urat.

* **Pokorny altábornagy Debreczenben.** A debreczeni házi ezred a király-gyakorlatokra augusztus 10-én fog elindulni állomás-helyéről. A napokban P o k o r n y Herman altábornagy Debreczenbe utazott, hogy mint hadosztályparancsnok szemle alá vegye az ott állomásozó zászlóaljokat. A sámsoni dombokon folyt hatalmas gyakorlat közben többször dícsérőleg nyilatkozott a tapasztaltokról és délben a »Pavillon« laktanya tiszti étkezőjében ebédel. Ebéd alatt az ezredzenekara mulattatta a társaságot. A hadosztályparancsnok szombaton éjjel érkezett vissza Nagyváradra.

* **Eladott emberesontok.** A magyar királyi államvasutak budapesti teherpályaudvarán konfiskáltak egy egész kocsirakomány esontot, mely egy budapesti cég részére Szerbiából érkezett. A konfiskálás oka az volt, hogy a esontok között nagyszámu emberesontokat és nevezetesen lábszárakat és karokat találtak. Az államvasutak igazgatósága a konfiskálásról értesítette a szerbiai államvasutakat, minek következtében az ottani hatóságok vizsgálatot indítottak a esontok eredetének kikutatására. A vizsgálat folyamán kitudt az a tény, hogy az elküldött emberesontok Nisből származnak, a hol a esontszedő cigányok egy régi török temetőt feltartak és az így szerzett esontokat egy esontkereskedőnek eladták. A cigányokat elzárták, a kereskedőre pedig büntetést róttak a szerbiai hatóságok.

* **Kellemetlen meglepetés.** S z u n y o g h Pétert, Bihar megye érdemes alispánját szombaton délután majd szerencsétlenség érte egyik bérkocsis vigyázatlansága miatt. A Széchenyi-fogadó közelében az alispán fogatának, melyben kis fiával ült, sebes vágatva neki hajtott a 88. számú egyfogatu bérkocsis. Az összeütközésből — szerenesére — egy kis kellemetlen meglepetésen kívül egyéb baj nem következett, minthogy a komfortáblinak összevissza tört a sárhányója. A jölelkü alispán — mint utána néztünk — nem tett feljelentést a mindenesetre büntetést érdemlő bérkocsis ellen.

* **Egy család szerenesétlensége.** Megrázó eset történt Nagymaroson. A fővárosi vendégek közt van Manheit Jakab operaénekes is családjával. Manheittel egy házban lakott ősz anyja és a sógoróje kis gyermekével. Az utóbbit egy dajka szoptatta, a ki veszekedő természetével sok panasza adott okot. Tekintettel azonban a gyermekre, a kit még nem választottak el, nem kergették el a dajkát. A gyermek anyja megszidta valami mulasztásért a dajkát, a ki úgy megfélekedett magáról, hogy kezét emelt asszonyára. Mikor ezt az öreg Manheitné látta, szigorú hangon rászólt a dajkára, a ki dühében fölkapott egy ezitomot, s az öreg asszony fejéhez vágta. Az öreg Manheitné erre éles kiáltással a földre rogyott s pár percz múlva meghalt. Halálát bizonyára szívizületés okozta. Mikor a dajka látta, mit tett, fölkapta a gyermeket és azóta nyomtalanul eltűnt.

* **A szalontai járásorvosi állás.** A dr. Deme Béla távozásával megüresedett szalontai és eséffai járásorvosi állásra meghirdetett pályázati határidő e hó 15-én jár lo s már is tekintélyes számu kérvények érkeztek Biharvármegye főispánjához. Tudomásunk szerint legtöbb kilátásuk van ez állás elnyerésére dr. Sarkady Dániel dr. Bleyer Sándor szalontai gyakorló orvosnak és dr. Kulcsár Péter aradmegyei nagyzerindi körorvosnak.

* **A legújabb töltény.** A fegyvergyártáshoz konyitó technikusok, gépészek, katonák, egyebet sem tesznek mai napság, mint minél borzasztóbb fegyverek és lövegek kitalálásán török a fejüket. Ha hinni lehet a fámának, egy Háber nevű svájci kapitány olyan löveget talált most fel, amely fölülmul mindent, amit ily irányban eddig emberész alkotott.

A kísérletek állítólag igazolták, hogy az új löveg egy kisebb öblű puskából kilöve 1245 méternyi kezdősebességgel halad (egy másodpercz alatt) s egy három méternyi vastagságu (?) fenyőfatuskón könnyen hatol át. Ötezer méternyi távolságra a löveg sebessége még 1000 méter volt másodperczenkint; két és fél kilométernyire a sebesség 800 méternyre csappant, de az átható erő akkor is 122 ezetiméternek felelt meg. Az új löveg kilenc másodpercz alatt 6000 métert, tehát többet, mint háromnegyed mértföldet tesz meg s még a végső ponton is átüt egy tíz ezetiméter vastag fenyőfadéskát. Ha így haladunk, akkor csakugyan eljön még az az idő, amikor a Jules Verne ágyujával belöjjük a holdat.

* **Letört virágbimbó.** Mely részvétellel vették a Katona-család által kiadott következő gyászjelentést. Katona Bálint és neje született Boros-Jenői Székely T a s n á d y Róza és gyermekeik; Ilonka és Erzsike, ugyszinte Tasnády Emma, Tasnády Berta, férjezett Hetey Károlyné mint nagynénék és Tasnády Kálmán nagybátya mélyen szomorodott szívvvel tudatják a szeretett és felejthetetlen leánya, illetve testvér és hugoknak K a t o n a M a r g i t k á n a k, életének 16-ik havában f. évi július hó 7-én esteli fél 11 órakor hét napi súlyos szenvedés után tüdőlobban történt gyászos kimúltát. A korán elhervadt kedves gyermek hült tetemei f. évi július hó 9-én d. u. 3 órakor fognak a ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után Szigligeti-uteza 428. sz. a. házból a várad-olaszi közsirkertben örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre a család rokonai, barátai és ismerősei meghivatnak. Nagyvárad, 1895. július 8. Áldott legyen emléke!

* **Buesu az esőben.** Vasárnap tartották meg az ujlaki bucsut. A bucsusok az ujlaki plébániában gyűltek össze, ahol reggel nyolcz órakor szent beszéd volt, ezután a bucsusok sorakoztak és szakadó esőben megindult a körmenet. A bucsusok áhitatos hangjai összevegyültek az eső paskolásának lárma-jával, az ünneplő ruhás, szép pruszlikos leányok esernyők alatt dícsérték Máriát. Kissé megázva tértek vissza a zenés nagymisére, amelyet Bogisich Mihály prépost tartott. A bucsu kedélyesebbik részén: a délutáni mulatozásokon nagyon sok ember vett részt.

* **A bihari sertésvész.** Bihar községében — mint levelezőnk írja — még mindig hullanak a sertések. A község sertés állományát ez a fertelmes betegség már megtizedelte. Különösen a kijárók pusztulnak el, a mi mindenesetre a mellett bizonyít, hogy helyesen járt el a miniszter akkor, midőn zár alá helyezte a vásárokat.

* **A csabai patronátus ismeretes kérdésében** Békésmegye közigazgatási bizottsága által hozott határozat ellen F á b r y Károly és társai csabai lakosok felebbezést adtak be Békésvármegyénél. Csaka városa a napokban szintén beadja felfolyamodását, melyben kérni fogja az elsőfoku, vagyis az alispáni határozat értelmében való döntést a minisztertől.

* **Nagyszalontán** — mint levelezőnk írja — ismét egy új temetkezési társulat alakult melynek elnökévé B ö s z ö r m é n y i Lajost, és jegyzővé Kiss Lajost választották meg. — Az alapszabályokat a jóváhagyás kieszközlése végett betérjesztették Biharvármegye alispánjához.

* **Dankó Pista társulata.** A mi népdal- királyunk megint társulatot szervezett és tegnap Aradon a P o h l kerthelyiségében kezdték meg az előadásokat. A társulat — úgy halljuk — átutazóban Nagyváradon is szándékozik pár estét tölteni, hogy Dankónak legújabb nótáit bemutassa a nagyváradai közönségnek. A szinkörben, vagy valamelyik nyári helyiségben fognak-e énekelni, azt még Dankó maga sem tudja.

* **RENDŐRI HIREK. A részeg ember órája.** Vasárnap az alsó garasos hid közelében egy mesterember oly részegen feküdt a földön, hogy nem lehetett eszméltre hozni. A nála volt ezüst órást és

láncot egy polgár magához vette és felvitte a rendőrséghez. A tulajdonos még most sem jelentkezett. — **Elvesztett tárcza.** K. Béla szombaton az »Ujvilág«-kávéházban elvesztette a tárczáját, melyben 42 forint és egy aranyürrü volt; a megtalálónak, ha beszolgáltatja a rendőrséghez, jutalmat ad. — **Sarkadi Klárát,** ezt a zsebtolvajlásról nevezetes hölgyet tegnap letartóztatta a rendőrség, mert a nagy-piaczon Szabó Mihályné zsebéből 2 forintot kiesent. — **Meglopták mig aludt.** Mákovits István kistemető utcán az udvaron aludt. Nagyon édes lehetett álma, mert nem vette észre, hogy ezüst órájától megfosztották. Természetes, hogy édes álmából szomorú ébredés lett.

* **Eljegyzés.** Dávid Károly bihari vasúti pályafelügyelő eljegyezte özv Komlósi Györgyné ugyanottani birtokos leányát: Marit.

* **Egy golyó — két emberélet.** Pozsonyban Sinn Mihály dinamitgyári munkást a lövőteremben fejbe találta egy golyó, úgy hogy halva rogyott össze. Felesége eljárt a holttest láttára, s amint magához tért, a körülötte levők azt vették észre, hogy megőrült. A szörnyű eset oly borzasztó volt a szegény asszony idegeire, hogy az asszony belehalt a fájdalomba. A gyár igazgatósága sürgősen intézkedett a visszamaradt kis lányka érdekében. Hat éves koráig a nagyszüleinél marad, kiket az igazgatóság segíteni fog; ezután a leányt nevelőintézetbe adják. Azonkívül 2000 forintot deponáltak a pozsonyvárosi árvaszéknél a kis árva javára.

* **Vasárnap délutáni előadások rendőri fedezet nélkül.** Sokan nem tudják, hogy a színháznak milyen konkurrens akadt a nagyvárosi Sztaroveczky-utcán a volt Tokody (jelenleg Némethy Károly) féle telken felállított koremban. Alig mulik el egy vasárnap délután, hogy valami érdekes »összekülönbözési« jelenet ne ismétlődjék, mely aztán az ünnepnap járó-kelők nagy épülésére szinterét az utcára teszi át. Van püfölés, hajbakapás, csattanós jelenetek, népség, katonaság nagy részvételével mely nem csak a békés közlekedőket gátolja utjukban, de a közelben lakókat is rémes izgalomban tartja, vajjon mikor repül be egy hatalmas bomba az ablakon? Néha meg az éjszaka kellő közepében jut eszükbe az itt mulató igen tisztelt vendég uraknak ilyen jelenetet rendezni; akkor elhallgat a cigány, amely eddig zavarta a csendet, s azt a futamodók dobogása váltja fel s hogy az éjjeli idyllből semmi sem hiányozzék, az üldözők sakál ordításai hangzanak fel a légben. Szóval egy valószínűs kis aréna folytonosan tartó vasárnapi előadásokkal. De minthogy ezen előadásokra a rendőrség engedélyt nem adott; de nem is adhatott, mert különben is a törvény szerint kifogás alá esnek: itt volna az ideje, hogy a főkapitány ur venné át a direktorságot. (Beküldött.)

* **APRÓ HIREK.** Utasítás az állami anyakönyvek vezetéséhez. A belügyminiszter tegnap küldte le a város törvényhatóságához és közig. bizottságához az állami anyakönyvek vezetése tárgyában kiadott utasítást; az ennek egyes szakaszaiból kifolyó rendeleteit külön fogja megküldeni. — **Nyugalmazott járásbíró.** Nagy Endre nyszalontai járásbíró saját kérelme folytán nyugdíjaztatott. Nevezett ügyvédi irodát nyitott Nagyszalontán. — **Kell-e mentelep?** A földmívelési miniszter felhívta a város közönségét, hogy a menyében a jövő évre is óhajtsa, a város területére fedezetelési, állomást nyerni, erre nézve f. évi szeptember 10-ikéig terjessze fel nyilatkozatát. — **Az iparoktatási továbbá az iparostanonez kiállítás alap** 1894 évi zárszámadását a kereskedelmi miniszter jóváhagyta. — **Kitiltott Hirlap.** A kereskedelemügyi miniszter a Chicagóban megjelenő »Duch Volnosli« — című hirlapot Magyarország területéről kitiltotta. — **Hülye öngyilkos.** Biró Sándor — írja nagyszalontai tudósítónk — felakasztotta magát. A 30 éves paraszt ember hülye volt. Az orvosrendőri vizsgálatot Halász Elemér t. szolgabíró és dr. Sarkadi Dániel orvos ejtette meg. — **A kártya áldozata.** Nagyszalontáról írja még a következőket is levelezőnk. K. Nagy Mihály és D. Balog Sándor vasárnap bor és pipa-

szó mellett kártyáztak. Mint rendszeren, most is szót váltásba keveredtek a czimborák és K. Nagy Mihály egy boros üveggel úgy fejbe vágta ellenfelét, hogy a kapott sértés következtében haldoklik. A bűnügyi eljárást megindították.

Ki akar jegyző lenni.

— Tanfolyam-megnyitás. —

A torontál-vármegyei jegyzői szaktanfolyam igazgatósága a tanfolyamra szóló felvételi feltevételeket és a tanfolyam czélját ismertető átiratot küldött, tegnap Biharmegye alispánjához.

Felvételek e szerint mindazon magyar állampolgárok, kik az 1893. évi I. cz. 6. §-ában előirt elméleti képzettséget igazolják s mint jegyzők, segéd jegyzők vagy mint valamely közigazgatási irndában működő irnokok alkalmazásban voltak.

Tandij egész évre 30 forint. A jelentkezők a tanórákon kívül bármely e szakmába vágó irodában műkedhetnek. A tanfolyam 1 évből áll, és két félévre oszlik.

A hallgatók az év végével szabályszerű vizsgálatra bocsáttatnak és ezután képesítési okmányokkal láthatnak el, mely okmányokkal bíró egyének a többi jegyzők felett előnyben részesíttetnek.

A pályázni óhajtók szabályszerűen felszerelt kérvényeiket közvetlenül Torontál-vármegye alispánja: Dániel Lászlóhoz, mint a tanfolyam igazgatójához küldhetik.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05* 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

A szőlőbirtokosság figyelmébe.

Mivel a »Tiszántul« 158-ik számában megjelent »A tavaszi fás oltványok pusztulása a nagyvárosi szőlőtelepen« cz. cikk bizonyosan téves információ folytán lett megírva kötelességemnek tartom a valódi tényállást tájékoztatás végett a közönség, különösen pedig a szőlőbirtokosság tudomására juttatni.

1. Nem az összes hanem csak a tavaszon oltott s eliskolázva levő fás oltványok forognak veszélyben, amennyiben az »Opátrum subulósum« a földben tartózkodik s az oltványok fiatal hajtásait vagy fejlődésnek indult szemét rágja el.

2. A nevezett rovar nem az egész hegyen, hanem csak a szőlőtelepen fordult ez ideig elő s az sem felel meg a valósnak, hogy »új rovar« mint ez a nevezett cikkben közölve volt, mert már ez több helyen lépett fel kisebb-nagyobb mértékben így például Bács-Garára is hol a telepen az összes fiatal fás oltványokat tönkre tette.

Az hogy az idén ily nagy mértékben jött elő leginkább az enyhe télnek tulajdonítható, mivel e rovar petéit a földbe rakja le s az idén enyhe tél lévén e peték nem pusztulhattak el.

3. Nincs okunk kétségbe esni azért sem, mert e rovar csak egyes időközökben fordul elő s mint álcza pusztít s aztán a többi rovarokhoz hasonló fejlődésnek lesz alá vetve.

4. A nevezett cikkben 18,000 oltványról volt szó holott 180,000 fásoltvány készült és

180,000 van a »Opátrum subulósum« pustitá-sainak kitéve, bár hogy mind kipusztul-e bizonyosan nem tudhatjuk, mert a korábban ültetett s erősebb oltványokkal alig lesz képes megbírni.

Ezeket kívántam megjegyezni s egyidejűleg tudatom, hogy a védekezés egyedüli módját t. i. a féreg soronkinti összeszedését megkezdtem s lehet, hogy a mostani esős időjárás is siettetni fogja a rovar elpusztulását.

Jelentés tételtem ez esetről a m. kir. földmívelésügyi miniszteriumhoz is, honnan már várjuk a kért miniszteri biztost.

Indokolatlan és korai tehát a szőlőbirtokosság kétségbe esése annyival is inkább, mert e rovar van minden évben s nem egyetlen számban fordul elő s egyedül az idej fás oltás gyenge hajtásait támadja meg, a régebbi oltványok pedig gyönyörű fejlődésben vannak s a termő tőkéken pedig dus fürtök fejlődnek s ez ideig semmi veszélynek sincsenek kitéve.

Kelt Nagyvárad 1895. július 6-án.

tisztelettel
Márkus János,
hegybíró-teleptintező.

IRODALOM.

— **Rajzok,** írta Jennie, (Szunyog Lorándné) Gyönyörű három kis elbeszélést tartalmazó füzetet küldtek be tegnap szerkesztőségünknek. Atolvastuk és gyönyörködtünk benne. Megkapott bennünket amaz egyszerű, keresetlen, szívhez szóló hang, melyen ez apróságok írvák, mely hang az egész füzetet átvonul, magával ragadja lelkünket, leköti figyelmünket s a könnyed irány sajátságával vezet a költői igazságszolgáltatás szellemében való befejezéséhez.

Az egyes elbeszélések rövidnek, egyszerűnek, kerekdednek, az események számai nem ágaznak szét, kedves egyhangúsággal folyik az, egész, de az egyhangúság unalmát elveszi az író szellemes elbeszélő modora, az irány emelkedettsége. Tartalmuk a szív, a szívnek küzdelmei, a szerelem, a maga gyötrelmeivel, gyönyöreivel mindenhatóságával. A szív belvilágának részletezése, az érzelmek fokozatos fejlődése, mélysége, bensősége, ezeknek esetelése pszichológiai alapon való kezelése, a leírásban való finomság, mind a nő-íróra vallanak.

A könyv kiállítása csinos. Nyomatott Pesten, ára 2 korona.

MULATSÁG.

Meghívó. Az országos vörös kereszt egyesület B.-tordai fiókja folyó évi július hó 13-án a b.-tordai iskola udvarán felállított sátorban rossz idő esetén az iskola termeiben az egyleti péntár javára zártkörű táncvigalmat rendez, melyre tisztelettel meghívattak a rendezőség nevében: Ertsey Péter, Kelemen József, Nadányi Pál, Szenczey Gábor, Tardy György, Vattay Gábor. Belépti díj; személyenként 2 korona, család-jegy 5 korona. Kezdeté 7 órakor. Etelekről és italokról gondoskodva van. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

SZÍNHÁZ.

A boszorkányvár.

— 1895. július 8. —

Régi, de kedves zenéjű operettet eleveníttet fel tegnap este a színtársulat. A darabot jóízű alakjánál régis világával és pompás jeleneteivel már rég ismeri a közönség, A zenekar Barna Izsó karmester vezetése alatt sikeresen oldotta meg feladatát; összevágóan és fegyelmelzeten játszott.

A szereplők közül Réthy Laura a sásonban tegnap aratta legnagyobb és legigazabb sikerét. Az ének művészetnek csodás finomságával és meleg, nagyterjedelmű szélesen folyó hangjával énekelte végig szerepét, játéka pedig eleven, könnyed, élénk és friss volt. Kevészer láttuk oly jó disponálva, mint tegnap. Ráadásul két betétet énekelte a »L' Incontro«-t és »Arditi« csökkeringőjét, ezt az örökszép zene darabot több ízben kihívták és megisméltették a keringőt s coupleit.

Hunyady József a félszgebabonás parasztiút jóízű komikummal és élethűen adta. Jókedv dolgában pedig vetekedett Réthyvel amiért is a hálás közönség többször kitapsolta.

Szathmári Rózsika és Solyom Lajos összeillő pár voltak.

Az előadás zavartalan összhangját megzavarta egy jelenet, amelyet Sugár Aranka idézett elő érthetetlen viselkedésével.

A Wilt Mária természetével, de nem hangjával rendelkező énekesnő, tegnapi kicsiny szerepében a III. felvonásban egy dal fordul elő, amely alatt Hunyady Józsefnek szerepéhez híven enyelegni kell egy rut komornával, akitől kincseket remél. Jóízű és diszkrét mókáival a közönséget jó kedvre hangolta, ami a «kedvesen sikoltozó» (miként a darabban mondják) énekesnőt annyira idegessé tette, hogy a mítsem sejtő Hunyadira több ízben rákiáltott s aztán rossz kedvet kifejező arcmozdulattal a kezében tartott kelyhet hirtelen oda dobta a mítsem sejtő szolgálóknak.

Jogos vagy jogtalan, valódi vagy csinált fölháborodás is legyen a mi a színészt bántja, ha nyílt színpadon ad annak kifejezést és jelene- teket provokál és a zavartalan előadást, össze- zavarja, sulyosan vét nemcsak a közönség el- len, hanem a saját művészi reputációja ellen is. Sugár Arának pedig azt hisszük, nem szabad azt a kevés jó véleményt sem kocká- ranni, amelyet iránta a közönség és a kritika körében táplálnak.

A rezervisták.

Alkalomszerűen újította fel a szintársulat ezt a napi életű darabot, mely «életkép»-nek nevezi magát, s tulajdonkép élettelen képtelen- ségekből áll. Minden jelenetéből kiérzik a vá- sári munka, párbeszédei üresek, erőltetettek, a mi legnagyobb hiba, szemtelenség. Csakis a most bevonult rezervisták kedvéért adatott elő, s erőszakolt hatást ért el.

Azt is Réthy Laurának tulajdoníthatjuk, ki sikkes megjelenésével, ügyes mókáival, s egy- két szép dalával ezt a darabot is élvezhetővé tette. Balassa Jenő és Benedek Gyula pompá- sul játszottak, s pazarolták tehetségüket. Novák Irént szerepe arra kárhoztatta, hogy csak meg- jelenjék. Szép megjelenés volt. Tolnainé és Szendrei nem voltak élvezhetetlenek. Jó alak volt Csátár Győző az őrmester szerepében. Gál Gyula is erőpazarlást követett el. Ligeti Vilmos Kohn Mórt, ezt az ismert nevű urat adta ne- vetésre méltó maszkkal, ügyesen. Ligetin napról- napra nagy haladást konstatálunk. (M. I.)

Boross Ferike vendégfellépése. Kárczag Vilmos «Lemondás» című színműve kerül ma színre a szinkörben, Boross Ferike nagyváradi születésű tehetséges színésznő fellépésével aki Thekla szerepét fogja játszani. A kisasszony ki a szeged városi színház tagja s jelenleg roko- nainál időzik, egyike a legjobb nevű vidéki szín- észnőknél. — rövid színi pályáján már is je- lentékeny sikereket mutathat fel, bizonyára él- vezetes estében részesíti a közönséget. Kivüle Bácsné, Angyal, Rónaszékiné, Tompa, Gál Szend- rei Déri, Balassa és Csátár vesznek jelentéke- nyebb szerepekben részt az előadásban.

Hunyady József jutalomjátéka. Holnap kerül színre Hunyady jutalomjátékára itt elő- szőr a «Papa felesége». Ezen chikkes párisi darabban Réthy Laura, Hunyady pár, Benedek, Balassa, Szendrei fogják játszani a főbb szerepeket. — Hunyady Józsefről véleményün- ket már egy alkalommal elmondottuk, most még csak azt jegyezzük meg, hogy igazán nagy- gonosan meg fogja érdemelni a zúfolt házat.

TÁVIRATOK.

A jövő évi költségvetés.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Az egyes miniszteriumokban már nagy részt elkészültek a jövő évi költségvetési előterjesztéssel s a javaslatokat a pénzügyminiszteriumban most vizsgálják is. A kereskedelmi tárczának a m. kir. ál-

lamvasutak beruházásai milliókra menő összeget igényelnek az előterjesztés sze- rint, s e kérdésen fordul meg, hogy de- fizíttel zárul be a költségvetés.

A függetlenségi párt zászlói és József főherczeg.

Budapest, jul. 8. (Saját tud. táv.) Kecskemétről írják, hogy József főherczegre rendkívül rossz hatást tett, hogy Kecse- méten több helyütt a követválasztásokról és a liberális nagygyűlésről megmaradt zászlókat tüzték ki tiszteletére, a melyek- ken pompáztak az Éljen Horváth Ádám s Éljen a szabadelvű egyházpolitika föl- iratok. A főherczeg másnapi kecskeméti ott tartózkodása alatt többen eltávolították a kevés tapintatra valló zászlódszt.

Egy őrnagy öngyilkossága.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Sopronból szenzációs öngyilkosság- nak a híre érkezik, hogy Major Kálmán honvédőrnagy vasárnap este golyóval ol- tott véget életének. Major három év óta szolgál Sopronban s ezalatt nagyon meg- szerették. Tegnap este felkereste Hab- rovszky ezredest és személyesen átadott neki egy csomagot, melyben több ezer forintnyi pénz és különböző okmányok voltak.

Mikor ezt a látogatást bevégezte, hazament és ismét bezárkózott szobá- jába.

Nyolcz óraker egyszerre a csöndes házat egy dördülés zaja töltötte be. Az őrnagy ajtaját ekkor feltörték: Major Kálmán őrnagyot vérében feküdvé hol- tan találták, kezében a kilőtt fegyverrel.

Az öngyilkos őrnagy temetése hol- nap délután lesz. Bárha özvegye még nem érkezett meg, de reggelre bizonyosan megérkezik s a temetés végső intézkedé- seit megteszi.

Az öngyilkosság okáról több verzió kering. Legvalószínűbbnek azt tartják, hogy idegrohamban követte el a végzetes tettet.

A püspöki konferencia.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Ama hírlapjelentésekkel szemben, hogy a püspöki konferencia már a napokban összehívátnék, arról értesülök, hogy az aug. 10-ike előtt semmi esetre sem tar- tható. Ugyanis a legutóbbi konferenciából Schlauch Lőrincz nagyváradi bíboros érsek elnöklete alatt bizottság küldetett ki azzal az utasítással, hogy tanulmányozza át a kormány rendeleteit és uta- sításait. Ez a bizottság már dolgozik is, csak hogy a rendeleték és utasításoknak olyan tömege vár gondos áttanulmányo- zásra, hogy ezzel a bizottság hamar nem végezhet.

Az ó-csehek programja.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Az ó-csehek programját és kívánalmait — mint Prágából táviratozzák — tegnap fejtette ki Schwarzenberg herczeg Kolin- ban, az ott tartott gyűlésben, beszédében konstatálja a herczeg, hogy a mostani viszonyok türethetetlenek, mert a reichstag nincs abban a helyzetben, hogy képviselje az egyes királyságok és országok érdekeit, azok történelmi fejlődésére való tekintettel. Ezért tehát a tartomány-gyű-

lések hatáskörét kell kiterjeszteni és ha ez megtörténik, akkor a cseh közjog egy része is vissza lesz állítva. Beszéde vé- gén hangsúlyozza, hogy a cseh pártok- nak egyesülnök kell és kiemeli, hogy ha a csehek békejobbot nyujtanak, az ifju- csehek nem fogják azt visszautasítani.

A macedóniai események.

Belgrád, július 8. (Saját tud. táv.) Üszkübben a török hatóság a bulgár kul- turegylet több tagját letartóztatta honáru- lás vádjá alatt. Silasics bolgár püspök is a vádlottak közt van.

Szófia, július 8. (Saját tud. táv.) A Narodne Pravo jelenti, hogy a bolgár kormány kiadta a parancsot a hadsereg- nek a török határon való mozgósítására.

Közgazdaság.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 8-án.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — —	123.50
Magyar koronajáradék	— — — —	99.95
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	— — — —	125.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	— — — —	103.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	123 —
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	98.75
Italméresi jog megváltási kötvény	— — — —	101.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — —	98.75
Magyar nyereséj sorsjegy-kölesön	— — — —	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	— — — —	146.—
Osztrák járadék papírban	— — — —	101.25
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	101.25
Osztrák járadék aranyban	— — — —	124.—
Osztrák korona járadék	— — — —	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	— — — —	157.—
Osztrák-magyar bankrészevény	— — — —	1078.—
Magyar hitelbank részevény	— — — —	491.25
Osztrák hitelintézet részevény	— — — —	408.70
Osztrák-magyar államvasuti részevény	— — — —	441.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	— — — —	960.—
Német birodalmi márka	— — — —	59.30
London vista	— — — —	121.20
Paris vista	— — — —	48.10
20 márkás arany	— — — —	11.86

SZINKÖR NAGYVÁRADON

Nagy bérlet számet IV. Kis bérletszámet.
Páratlan. Páratlan.

Kedden, 1895. július hó 9-kén

Boross Ferike kisasszony vendégfellépésével:

LEMONDÁS

Színmű 4 felvonásban.

Az előadás kezdete fél 8, vége fél 10 óraker.

Holnap szerdán, július hó 10-én bérletszünetben.

Hunyady József jutalomjátékául:

itt először:

A papa felesége

Énekes vigjáték.

Kisbirtokosok figyelmébe.

Egy legjobb karban lévő, alig hasz- nált, teljesen felszerelt

cséplő-gép

hozzá tartozó járgánnyal, jutányosan eladó — esetleg bérbeadó.

Bővebb felvilágosítással JANKY ANTAL Nagyváradon szolgál. 171 5-5

Szorgalmas fiatal földműves 6 évre

300 frt

kamatnélküli kölcsönt

keres. Biztosítékot nyujthat.

Czim a kiadóhivatalba.

173 3-3